Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Socioekonomická situace v Latinské Americe po krizi COVID-19: úloha občanské společnosti v procesu oživení

(stanovisko z vlastní iniciativy)

(2023/C 100/09)

Zpravodaj: **Jose PUXEU ROCAMORA**

Rozhodnutí plenárního shromáždění	20. 1. 2022
Právní základ	čl. 52 odst. 2 jednacího řádu stanovisko z vlastní iniciativy
Odpovědná sekce	Vnější vztahy
Přijato v sekci	16. 11. 2022
Přijato na plenárním zasedání	15. 12. 2022
Plenární zasedání č.	574
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	159/2/0

1. **Závěry a doporučení**

1.1. Soustředit úsilí na zlepšení dialogu a posílení spolupráce mezi oběma regiony pomocí horizontálního přístupu a víceúrovňového dialogu.

1.2. Vzájemné vztahy mezi dvěma regiony se upevňují na základě sdílených hodnot a cílů. Je však zapotřebí, aby byly atraktivní také z hlediska zdrojů, přenosu technologií a výsledků a z hlediska svého sociálního rozměru.

1.3. V rámci geopolitického soupeření mezi EU a Latinskou Amerikou umožní vytvoření strategické autonomie posílit spolupráci obou regionů, podpořit rozhodnutí přijmout multilateralismus a posílit přítomnost obou regionů na mezinárodní scéně a jejich mezinárodní úlohu, pokud jde o strategické otázky.

1.4. Jedním z nejdůležitějších znaků spjatých se zranitelností v Latinské Americe je nízká kvalita pracovních míst. Oživení by se mělo zaměřit na podporu vytváření formálnějších a důstojnějších pracovních míst, zlepšení odborné přípravy a odvětvových politik a podporu minimální mzdy a kolektivního vyjednávání, a to v rámci sociálního dialogu.

1.5. Evropa a Latinská Amerika prosazují demokracii a právní stát a rovněž environmentální udržitelnost, což znamená, že je třeba občanské společnosti zajistit ochranu a záruky, aby se tak mohla stát hlavním aktérem rozvoje a zásadním způsobem se angažovat v rámci překonávání krizí a aby bylo možné podpořit potřebný sociální dialog, a to v zájmu dosažení nové společenské smlouvy.

1.6. Je nezbytné dodržovat zásadu „nikoho neopomíjet“ a přehodnotit pojetí zranitelnosti tak, aby zahrnovalo nejen otázku příjmů, ale také hledisko dopadu na různé skupiny obyvatelstva, mj. ženy, osoby se zdravotním postižením, starší osoby a děti. Svobodně a demokraticky organizované občanské společnosti jsou tím nejlepším nástrojem umožňujícím přetavit toto tvrzení v realitu.

1.7. Ze sociálního napětí v Latinské Americe a ohrožení, jemuž čelí demokracie po celém světě, je patrno, že je třeba přehodnotit způsob, jakým se přistupuje k rozvoji, připravit větší počet politik, které budou také kvalitnější, zajistit větší začlenění a pluralismus a porozumět hluboce zakořeněným důvodům nespokojenosti, aby bylo možné je přetransformovat směrem ke společenskému blahobytu. Evropa a Latinská Amerika mohou být partnery v rámci aliance pro demokracii, udržitelnost, sociální spravedlnost a multilateralismus ([1]).

1.8. Evropa a Latinská Amerika by měly být partnery v rámci aliance pro obranu demokracie a pro spravedlivější a rovnostářštější ekonomiky a společnosti, jež by posílila multilateralismus a jež by v plné míře přijala závazek ochrany životního prostředí. V rámci této aliance by musely být v plné míře uznány a zapojeny organizované občanské společnosti, organizace na ochranu lidských práv, odborové a podnikatelské organizace, sdružení na ochranu životního prostředí a další subjekty.

2. **Obecné připomínky**

2.1. Po skončení expanzivního cyklu dochází v Latinské Americe v oblasti surovin k postupnému hospodářskému zpomalování. Před koronavirovou krizí dosahoval průměrný růst pouhých 0,3 %. Období let 2014–2020 bylo obdobím nejnižšího hospodářského růstu za posledních sedm desetiletí, přičemž veřejný dluh dosáhl rekordních výšin.

2.2. Zdravotní krize způsobená koronavirem měla v tomto regionu závažné následky, byl zde překonán celosvětový průměr počtu případů a úmrtí. To znamenalo velkou zátěž pro systémy zdravotní péče, které měly již tak potíže léčit endemická onemocnění a dokonce poskytovat primární zdravotní péči ([2]). Krize COVID-19 pouze umocnila negativní důsledky politik prováděných v průběhu několika desetiletí (škrty v rozpočtech v oblasti zdravotnictví, snižování počtu zaměstnanců, snížení investic do infrastruktury atd.), které se při řešení problému způsobeného virem ukázaly jako neúčinné.

2.3. Pokud jde o krizi způsobenou pandemií, většina zemí se jí snažila předejít tím, že zaváděly omezení pohybu a připravovaly podpory a transfery pro ohrožená odvětví. Kromě toho byly provedeny nebývalé proticyklické fiskální a měnové politiky ([3]). Navzdory tomu došlo kvůli již existujícím strukturálním nedostatkům a fiskálním omezením, pokud jde o opatření přijímaná v reakci na krizi, k vysokým lidským a ekonomickým ztrátám a zhoršení situace v oblasti sociálního začlenění.

2.4. Průměrná inflace v tomto regionu roste, přičemž v roce 2021 dosáhla 9,8 % a pro rok 2022 se očekává, že v důsledku války vystoupá na 11,2 % ([4]). Následkem toho se prohlubují rozdíly, které brání rozvoji.

2.5. **Latinská Amerika čelí tzv. rozvojovým pastem** ([5])

2.5.1. Past produktivity znamená, že je nutné diverzifikovat hospodářské struktury a poskytovat sofistikovanější produkty a služby. Opětovné přeorientování ekonomiky na primární sektor nezaručí patřičné začlenění do globálních hodnotových řetězců a dostatečně nemotivuje k investování. Navíc pandemie zasáhla zejména mikropodniky a malé a střední podniky, pro něž je obtížnější zavádět nové technologie, zatímco válka oslabuje odvětví zemědělství.

2.5.2. Aby bylo možné překonat past sociální zranitelnosti, je nezbytné zlepšit fungování institucí, v jejichž působnosti jsou otázky práce a sociální ochrany, a to tam, kde je třeba vytvořit více formálních pracovních míst inkluzivního charakteru a více kvalitních pracovních míst, a rozbít tak začarovaný kruh zranitelnosti, nestálých příjmů a nedostatečné sociální ochrany.

([1]) Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu „Udržitelné dodavatelské řetězce a důstojná práce v mezinárodním obchodě“ (průzkumné stanovisko) (Úř. věst. C 429, 11.12.2020, s. 197); Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k novému rámci pro dohody o volném obchodu, dohody o hospodářském partnerství a o investicích, který zaručí skutečné zapojení organizací občanské společnosti a sociálních partnerů a zajistí informovanost veřejnosti (stanovisko z vlastní iniciativy) (Úř. věst. C 290, 29.07.2022, s. 11).

([2]) UNESCO (2021), *COVID-19 y vacunación en América Latina y el Caribe: desafíos, necesidades y oportunidades* (COVID-19 a očkování v Latinské Americe a Karibiku: výzvy, potřeby a příležitosti).

([3]) OECD (2021), *Perspectivas económicas de América Latina 2020* (Hospodářské výhledy Latinské Ameriky 2020).

([4]) Údaje MMF.

([5]) OECD (2022), *Perspectivas económicas de América Latina 2021* (Hospodářské výhledy Latinské Ameriky 2021).

2.5.3. Aby se vyřešila institucionální past, jsou zapotřebí lepší instituce a politiky v oblasti začleňování, které by umožnily obnovit důvěru, zlepšit kvalitu veřejných služeb, naplnit očekávání široké střední třídy a zaručit dostatečnou odolnost vůči populistickým a autoritářským nutkáním.

2.5.4. Past environmentální zranitelnosti je dána tendencí ke koncentraci výroby v odvětvích, v nichž jsou intenzivně využívány přírodní zdroje, a pro její překonání je třeba vynaložit vysoké náklady na pozměnění modelu, pro který jsou typické vysoké emise uhlíku a využívání neobnovitelných zdrojů.

2.6. Strukturální problémy a rozvojové pasti ([6]) mají dopad na oživení hospodářské a pracovní činnosti. V roce 2020 pokleslo HDP tohoto regionu o 6,8 % ([7]). V roce 2021 dosáhl průměrný růst 6,1 % a v roce 2022 se očekává, že region poroste jen o 2,1 %, což je považováno za nedostatečné pro to, aby bylo možné vykompenzovat zhoršování strukturálních potíží. Situaci zhoršuje krize vyvolaná ruskou agresí vůči Ukrajině a růst cen fosilních paliv, zemědělských vstupů a potravin, a to navzdory tomu, že některé země zvýšily svou nabídku základních produktů pro vývoz.

3. **Sociální a hospodářský dopad pandemie a války**

3.1. Z 22 milionů pracovních míst, k jejichž ztrátě došlo v roce 2020, stále zbývá obnovit 4,5 milionu, a to zejména pokud jde o místa vyžadující nejnižší kvalifikaci, pracovní místa žen a mladých lidí a neformální zaměstnání. Mezi lety 2019 a 2020 poklesla míra účasti žen na zaměstnanosti z 51,4 % v roce 2019 na 46,9 % v roce 2020. Ztráta pracovních míst v domácnostech (20,9 %) se v roce 2019 týkala 11 až 13 milionů žen ([8]).

3.2. Region z hlediska snižování chudoby ztratil více než jedno desetiletí a je možné, že ho čeká další ztracené desetiletí ([9]). V roce 2021 dosahovala míra chudoby 32,1 % a míra extrémní chudoby 13,8 %. Počet chudých osob dosahuje 201 milionů a počet lidí žijících v extrémní chudobě se zvýšil z 81 na 86 milionů.

3.3. Zdravotní a inflační krize také potvrdila zranitelnost obyvatel se středními příjmy, pro které jsou typické nízká míra odvodů do systému sociálního pojištění a nízké pokrytí v rámci nepříspěvkového systému sociální ochrany ([10]). Neformální ekonomika poklesla, ale navzdory tomu stále vytváří 140 milionů pracovních míst, a to zejména pro pracovníky v zemědělství, ženy a mladé lidi. To s sebou nese větší zranitelnost, nižší sociální mobilitu a menší schopnost státu vybírat daně a poskytovat ochranu.

3.4. Pandemie měla závažný dopad na děti a mladé lidi kvůli omezení ochrany, kterou poskytuje prezenční vzdělávání: 114 milionů dětí přestalo docházet do školy, což v některých zemích trvalo až dva roky. Propast v oblasti konektivity, digitálních dovedností a schopností rodin čelit nucené digitalizaci prohloubila rozdíly mezi studenty s vysokými příjmy a studenty s nízkými příjmy, které odpovídají dvěma rokům vzdělávání ([11]). Kromě toho se zvýšila zátěž spojená s pečovatelskou činností, kterou nesou ženy. Zasaženy byly rovněž osoby se zdravotním postižením, a to zhruba 85 milionů těchto osob. Nedostatek dostupných informací a diskriminace v oblasti zdravotní péče zhoršují nestabilní situaci v oblasti začleňování, kterou ohrožuje také inflace.

3.5. Vzhledem k omezené nabídce, jež se koncentrovala do zemí globálního Severu, se země Latinské Ameriky dostávaly k očkovacím látkám prostřednictvím dvoustranných jednání. 93 milionů dávek získaly z programu COVAX, EU vyvezla více než 130 milionů dávek očkovacích látek a dalších 10 milionů dávek darovaly členské státy EU ([12]). Navzdory těmto obtížím dosahuje proočkovanost dvěma dávkami v tomto regionu v průměru 63,3 % obyvatel. Nicméně v některých zemích činí 89 %, zatímco v jiných nebylo naočkováno ani 1 % obyvatel ([13]).

([6]) Tamtéž.
([7]) ECLAC (2021), *Estudio económico de América Latina y el Caribe* (Hospodářská studie Latinské Ameriky a karibské oblasti).
([8]) MOP (2022), *Panorama Laboral* (Situace v oblasti zaměstnanosti); ECLAC, 2021, *Panorama Social de América Latina* (Sociální situace v Latinské Americe).
([9]) ECLAC (2021), op. cit.
([10]) Nieto Parra, (2020), *Desarrollo en transición en América Latina en tiempos de la COVID-19* (Rozvoj v procesu transformace v Latinské Americe v době pandemie COVID-19), Fundación Carolina.
([11]) UNESCO (2021) *La educación en América Latina y el Caribe ante la COVID-19* (Vzdělávání v Latinské Americe a Karibiku v době pandemie COVID-19).
([12]) 2. prosince 2021 – zasedání vedoucích představitelů EU a zemí Latinské Ameriky a Karibiku: Spojenými silami k udržitelnému oživení po pandemii COVID-19 – tisková zpráva předsedy Charlese Michela a předsedkyně Ursuly von der Leyen.
([13]) Our World in Data.

4. **Gradující sociální nepokoje**

4.1. Společenské mobilizace, které v roce 2019 otřásly několika zeměmi, nebyly zcela vyřešeny. V některých případech došlo k nárůstu napětí a kvůli růstu cen potravin se bude tato situace dále zhoršovat. Rozhořčení občanů souvisí s nízkou kvalitou veřejných politik, korupcí, zranitelností středních tříd, sociálním vyloučením a nejistotou. Očekávání v sociální oblasti, která vznikla v prvním desetiletí 21. století, nebyla naplněna, v důsledku čehož se prohloubila propast mezi občany a institucemi. Výsledky regionálního volebního cyklu 2020–2022 ukazují tendenci ke změně, což pro zvolené vedoucí představitele znamená velké výzvy.

4.2. Tento region patří mezi oblasti s nejvyššími nerovnostmi na světě. Mezi lety 2019 a 2020 se rozsah vrstev s vysokými a vyššími středními příjmy snížil o 1 %, zatímco rozsah vrstev se středními a nižšími středními příjmy se snížil o 3,5 %; vrstvy s nízkými příjmy (s příjmy nižšími, než je 1,8 násobku hranice chudoby) se rozšířily o 4,7 % a o 3,3 % se zvýšil počet obyvatel žijících v chudobě nebo extrémní chudobě ([14]).

4.3. Dalším faktorem vyvolávajícím nespokojenost je nedostatek bezpečí, kterému obyvatelé Latinské Ameriky čelí, a to zejména ve městech. Násilí jistě může být spojeno s organizovanou trestnou činností a nelegálním obchodem a neschopností států je zvládnout ([15]). Nejde však pouze o násilí v rámci trestné činnosti, existuje zde také násilí sociální, jež je spojeno s extrémní mírou chudoby a které vyžaduje veřejné politiky zaměřené na zajištění důstojné práce a změn v zájmu kvalitního vzdělávání pro všechny, a násilí politické, jehož cílem je zbavit se protivníka a pokusit se udržet si tímto způsobem moc. Během pandemie a protestních vln vzrostlo rovněž velmi znepokojivé násilí vůči odborářům, novinářům, ochráncům životního prostředí nebo obráncům lidských práv a podnikatelům.

4.4. V návaznosti na poslední zasedání Parlamentního shromáždění EU – Latinská Amerika, na němž byla zdůrazněna potřeba větší ochrany pracovníků justice, by bylo vhodné vyhodnotit projekt COPLA (Corte Penal Latino Americana y del Caribe – Trestní soud Latinské Ameriky a Karibiku).

4.5. Strukturálním problémem je zranitelnost vůči změně klimatu: jedná se o jeden z nejvíce postižených regionů, v němž může hospodářský dopad dosahovat až 85,852 miliard EUR ročně. Na tyto důsledky je třeba nahlížet skrze jejich sociální rozměr, jejž představuje nedostatek potravin a katastrofy, ke kterým dochází stále častěji.

4.6. Nejistota, chudoba a autoritářské režimy vyvolaly rozsáhlé přesuny osob po celém kontinentu. Zranitelnost spojená s těmito procesy migrace a azylu způsobila humanitární krizi, na kterou nepřišla odpovídající reakce a jež vyžaduje regionální přístup.

4.7. Demokratické režimy jsou v ohrožení. Demokratické režimy jsou v ohrožení. Elity, strany a parlamenty procházejí krizí legitimity a důvěry, což spolu s vnímáním korupce a vysokou mírou fragmentace a polarizace způsobilo, že se mechanismy pro přijímání kolektivních rozhodnutí a vyjednávání staly nedostatečnými ([16]). Současná situace celosvětové nestability ještě více zdůrazňuje hrozbu autoritářství a nezbytnost posílit demokratické režimy.

5. **Směrem k nové společenské smlouvě**

5.1. Navzdory nespokojenosti a nízké důvěře v systém jsou občané připraveni prosadit politické změny, a to jak prostřednictvím protestů v ulicích, tak i ve volbách. V těchto procesech mobilizace plní významnou úlohu mladí lidé a ženy a jejich angažovanost v politickém prostoru je cenným přínosem. Je nezbytné podporovat model institucionalizovaného sociálního dialogu na způsob toho, který již existuje v Evropě, a upevnit stávající spolupráci s Evropským hospodářským a sociálním výborem a s Mezinárodní asociací hospodářských a sociálních rad a obdobných institucí.

5.2. Motorem těchto změn by měli být občané. Je třeba posílit mechanismy týkající se veřejných jednání a účasti a zajistit jejich přístupnost a ochranu. Je nezbytné obnovit důvěru prostřednictvím tvorby otevřených a inkluzivních politik, připravit jasné strategie v oblasti komunikace a mít k dispozici systémy sociální kompenzace. Rovněž je nutné posílit systémy přijímání odpovědnosti, mimo jiné hodnocení politik a jejich dopadů.

([14]) ECLAC (2021), op. cit.
([15]) UNODC (2019), *Estudio Mundial sobre el homicidio* (Celosvětová studie o vraždách).
([16]) IDEA Int. (2021), *El estado de la democracia en las Américas 2021* (Stav demokracie na americkém kontinentu 2021).

5.3. Nové společenské smlouvy je možné dosáhnout prostřednictvím průřezových dohod mezi socioekonomickými skupinami, mezi územími a mezi generacemi a podporou odolných a udržitelných strategií v oblasti výroby, které vytvoří kvalitní pracovní místa a umožní ekologickou a digitální transformaci. Stejně tak jsou nezbytné rozsáhlé a účinné systémy sociální ochrany a udržitelnější model financování rozvoje. To by mělo zajistit dodržování práv, důstojnost pracovních míst – včetně důstojných minimálních mezd –, kolektivní vyjednávání, všeobecnou sociální ochranu a to, že díky sociálnímu dialogu budou provedena opatření pro spravedlivou transformaci v oblasti klimatu a technologií.

5.4. Tato společenská smlouva vyžaduje stabilní a fiskálně udržitelnou politiku veřejných výdajů. Z krátkodobého hlediska jsou důležitá opatření v oblasti mezinárodní spolupráce, zvýšení likvidity a její směrování do zemí se středními příjmy a odpuštění dluhů zemím s nízkými a středními příjmy. Vedle toho všeho je nutné, aby se zvýšila účinnost výběru daní, a posílily se tak státní příjmy. Ze střednědobého hlediska je třeba posílit progresivní zdanění a zefektivnit výběr daní, aby bylo možné financovat trvalé náklady aktivní sociální politiky. Dále bude nezbytné dosáhnout mezinárodní shody, pokud jde o restrukturalizaci veřejného dluhu. V dlouhodobém výhledu je třeba zvýšit účast na daních, digitální výběr daní a ekologické zdanění. Stejně tak je nezbytná mezinárodní spolupráce za účelem snížení daňových úniků a vyhýbání se daňovým povinnostem ([17]).

5.5. V této souvislosti má v tomto regionu zásadní význam rozvoj sociálně tržního hospodářství, které hraje významnou úlohu při rozvoji inkluzivního a odolného systému výroby a práce. Proto je nezbytné vytvořit spravedlivé trhy a distribuční řetězce ([18]). Je důležité uznat a posílit úlohu interních poradních skupin při monitorování dohod o volném obchodu ([19]).

6. **Aliance s Evropskou unií**

6.1. V rámci politiky EU v oblasti rozvojové spolupráce se uznává, že je nezbytné uplatňovat nové režimy přesahující paradigmata Sever–Jih a poskytování oficiální rozvojové pomoci, přičemž je třeba zavést nové formy partnerství několika subjektů a na více úrovních ([20]). Nástroj pro sousedství a rozvojovou a mezinárodní spolupráci (NDICI) reaguje na potřebu flexibilnějšího přístupu k rozdělování finančních prostředků na základě geografických a tematických kritérií a na potřebu řešení globálních výzev a plánu týkajícího se cílů udržitelného rozvoje. Záměrem je zde prostřednictvím strategie Global Gateway propojit svět inteligentním, čistým a bezpečným způsobem v rámci digitálního, energetického a dopravního odvětví a posílit zdravotnické, vzdělávací a výzkumné systémy. Účelem těchto změn je zajistit EU nezbytné zdroje a nástroje pro sladění jejích hodnot a zájmů ve více propojeném, zpochybňovaném a složitém mezinárodním prostředí.

6.2. Za účelem vytvoření strategií byla zahájena iniciativa „tým Evropa“ (Team Europe), jejímž účelem je propojit úsilí evropských orgánů, členských států a jejich prováděcích agentur a rozvojových finančních institucí.

6.3. V rámci evropské rozvojové spolupráce bylo vynaloženo značné úsilí s cílem překonat klasifikaci založenou na příjmu na obyvatele a byla přijata koncepce „rozvoje v procesu transformace“, která je z hlediska potřeb tohoto regionu vhodnější. Stále je však třeba zlepšit dialog a schopnost komunikovat o tom, jak pevné jsou tyto vztahy, a o výhodách, které přinášejí.

6.4. Za současné situace, kdy na celosvětové, kontinentální a vnitrostátní úrovni vyvstává mnoho mimořádně závažných výzev, je důležité zdůraznit, že Evropa a Latinská Amerika by mohly být ideálními partnery v rámci aliance pro obranu demokracie a pro spravedlivější a rovnostářštější ekonomiky a společnosti, jež by posílila multilateralismus a jež by v plné míře přijala závazek ochrany životního prostředí. Je rovněž třeba upozornit, že tato aliance by nebyla životaschopná, pokud by v jejím rámci nebyly v plné míře uznány a zapojeny organizované občanské společnosti, organizace na ochranu lidských práv, odborové a podnikatelské organizace, sdružení na ochranu životního prostředí a další subjekty.

([17]) ECLAC (2021), *Panorama Fiscal de América Latina 2021* (Situace Latinské Ameriky v daňové oblasti 2021).

([18]) Evropská komise (2021), Akční plán pro sociální ekonomiku.

([19]) Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu „Udržitelné dodavatelské řetězce a důstojná práce v mezinárodním obchodě“ (průzkumné stanovisko) (Úř. věst. C 429, 11.12.2020, s. 197); Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k novému rámci pro dohody o volném obchodu, dohody o hospodářském partnerství a o investicích, který zaručí skutečné zapojení organizací občanské společnosti a sociálních partnerů a zajistí informovanost veřejnosti (stanovisko z vlastní iniciativy) (Úř. věst. C 290, 29.07.2022, s. 11).

([20]) Sanahuja J.A. a Ruiz Sandoval, E. (2019), *La Unión Europea y la Agenda 2030 en América Latina: políticas de cooperación en una región de „desarrollo en transición“* (Evropská unie a Agenda 2030 v Latinské Americe: politiky spolupráce v regionu „v rozvoji v procesu transformace“), Fundación Carolina; *Nuevo Consenso Europeo de Desarrollo* (Nový evropský konsensus týkající se rozvoje) 2017, víceletý finanční rámec 2021–2027, 2018.

7. **Podpora oživení ve spolupráci s občanskou společností**

7.1. V roce 2020 byly zaznamenány určité změny ve struktuře původu přímých zahraničních investic. Do roku 2019 byly hlavními investory v tomto regionu evropské podniky, které představovaly 55 % přímých zahraničních investic. V roce 2020 však evropské investice poklesly o 49 %, meziregionální pak o 35 %, zatímco investice ze strany USA se snížily o 4 % ([21]) a čínské investice vzrostly.

7.2. Evropská strategie pro překonání krize je založena na zlepšení evropského hospodářského modelu prostřednictvím Zelené dohody pro Evropu a fondů Next Generation EU. Tyto aspekty jsou klíčové pro biregionální strategii a pro vytvoření nástrojů na podporu energetické, digitální, ekologické a sociální transformace, jež bude mít pro oba regiony široké přínosy.

7.3. Je nezbytné posílit obchodní vztahy tohoto regionu s Evropou prostřednictvím již uzavřených dohod či dohod s Mercosurem, Chile či Mexikem. Tyto dohody nejenže posilují obchod, ale ovlivňují také kvalitu pracovních míst a jejich sociální funkci, přenos technologií a transformaci směrem k udržitelnosti. Tímto způsobem se podporuje obchodní partnerství, které se od partnerství s ostatními subjekty a od ostatních modelů mezinárodních vztahů, jež jsou dravější a méně zodpovědné, bude lišit svou kvalitou a udržitelností z dlouhodobého hlediska, ale rovněž svou výnosností. Obchodní dohody se však musí zaměřit na lidi a jejich základní práva, důstojnou práci a solidaritu s těmi nejzranitelnějšími, šetrný přístup k životnímu prostředí a obranu demokracie a musí být schopny účinně prosazovat práva. Jejich hlavními aspekty jsou:

7.4. Přilákání investic, které by podpořily dosažení cílů udržitelného rozvoje, a to i za přispění mnohostranného regulačního rámce, se zaměřením na kvalitu života lidí, jejich práva, důstojná pracovní místa, začleňování, udržitelnost a obranu demokracie. V zájmu dosažení společných cílů je rovněž žádoucí intenzivnější spolupráce prostřednictvím projektů a pozitivní provádění evropského Strategického kompasu.

7.4.1. Digitalizace jako příležitost pro rozvoj. Latinská Amerika se nachází na střední úrovni rozvoje v oblasti digitalizace, ale míra růstu, pokud jde o digitalizaci, je zde v rámci rozvíjejících se zemí nejnižší. V digitální oblasti se prolínají digitální aliance EU–Latinská Amerika a Karibik, která souvisí s položením transatlantického optického kabelu (EllaLink), a strategie Evropské unie v oblasti konektivity „Global Gateway“. S rozhodnou podporou procesů digitalizace musí jít ruku v ruce upevnění sociálního rozměru a posílení podniků.

7.4.2. Podpora formální ekonomiky a předcházení neformálnímu zaměstnávání ([22]). Součástí mnohostranných dohod jsou zvláštní doložky, které vyžadují dodržování dohod MOP a zaručení práv, zamezení dětské práce a posílení inspekcí práce. Tyto doložky mají pozitivní dopad na budování kapacit v andských zemích, s nimiž byly uzavřeny dohody uzavřeny ([23]).

7.4.3. Přímá podpora zlepšení, kvality a rozsahu vzdělávání na všech úrovních a posílení sítí v oblasti vzdělávání a vědy s Evropou. Program Erasmus Mundus představuje velký přínos, který je možné v ještě vyšší míře využít za účelem propojení univerzit.

7.4.4. V roce 2021 zahájila EU proces přezkumu své obchodní politiky a posílení svého přístupu k obchodu a udržitelnému rozvoji. V tomto kontextu uvedla, že jejím cílem je otevřená, udržitelná a asertivní obchodní politika a že s tou je neoddělitelně spjato začleňování udržitelného rozvoje. To znamená, že vedle podpory konkurenceschopnosti výrobních odvětví a hospodářských subjektů (velkých, středních i malých) je současně nutné prosazovat hodnoty a zásady,

([21]) Zpráva ECLAC z roku 2021, *Inversión Extranjera Directa en América Latina 2021* (Přímé zahraniční investice v Latinské Americe 2021).

([22]) Viz Evropský konsensus o rozvoji (2006); sdělení Evropské komise o podpoře důstojné práce pro všechny (2006); Agenda pro změnu, Evropská komise (2011); Nový Evropský konsensus o rozvoji (2017); Pracovní dokument útvarů Komise Promote decent work worldwide: Responsible global value chains for a fair, sustainable and resilient recovery from the COVID-19 crisis (Podpora důstojné práce na celém světě: Odpovědné celosvětové hodnotové řetězce pro spravedlivé, udržitelné a odolné oživení po krizi COVID-19), Evropská komise (2020); Nový nástroj pro sousedství a rozvojovou a mezinárodní spolupráci (NDICI) Evropské unie (2020).

([23]) Fairlie Reinoso A. (2022), *Nuevos retos para el Acuerdo Comercial Multipartes de la Unión Europea con Perú, Colombia y Ecuador* (Nové výzvy pro mnohostrannou obchodní dohodu Evropské unie s Peru, Kolumbií a Ekvádorem); Fundación Carolina-EULAC.

jako je demokracie a veškerá lidská, kulturní, genderová, environmentální, pracovní a odborová práva. Organizovaná občanská společnost obou regionů by se měla aktivně podílet na posilování svých vzájemných vztahů prostřednictvím tematických setkání – ať už formou videokonferencí, nebo na osobní úrovni – s ambicióznějším harmonogramem a prováděcím plánem.

7.4.5. Evropská unie si předsevzala, že do roku 2050 dosáhne klimatické neutrality a že povede celosvětové úsilí v oblasti ochrany a zeleného oživení planety ([24]). Prosazování těchto cílů v rámci evropské obchodní politiky za účelem dosažení ambicióznější spolupráce v oblasti životního prostředí ([25]) je významné z hlediska obchodních vztahů s Latinskou Amerikou a z hlediska posílení občanské společnosti, která čelí různým hrozbám, souvisejícím jak se zranitelností vůči změně klimatu, tak se skutečností, že se střetává s násilnými subjekty. Je zásadní chránit tyto osoby a rovněž ty, které brání lidská práva, odboráře a novináře a naléhat na latinskoamerické vlády, aby se zavázaly k tomu, že zaručí jejich bezpečnost.

7.4.6. Iniciativa „tým Evropa“ podporuje úsilí zaměřené proti odlesňování Amazonie a nová fáze programu EUROCLIMA+ přidělí 140 milionů EUR na podporu závazků přijatých v rámci Pařížské dohody. Latinská Amerika však věnovala jen 15 % fiskálních investic na hospodářské oživení po pandemii a z tohoto procenta je na zelené oživení určeno méně než 6,9 %. Je nezbytné podporovat tento region v jeho úsilí o dosažení ekologického zdanění a ekologických veřejných výdajů i soukromých investic. Je rovněž namístě posílit alianci pro odpovědné hospodaření se strategickými surovinami a pro zajištění udržitelného přenosu technologií na základě evropských odborných zkušeností a znalostí.

7.4.7. V zájmu partnerství Evropské unie s Latinskou Amerikou je nezbytné dosáhnout dohody s Mercosurem, což znamená společný trh se 780 miliony spotřebitelů. To by mohlo zvýšit HDP Brazílie o 1,5 % a HDP Paraguaye až o 10 %. Aspekty ochrany životního prostředí musí představovat pokrok, který bude udávat cestu pro biregionální partnerství nové generace. Je třeba pokročit v hledání funkčních systémů, tak aby bylo možné začlenit certifikáty týkající se ochrany životního prostředí pro některé produkty a rovněž reciproční doložky. Pokud EU zaznamená úspěch při realizaci tohoto rozměru, přinese to strategické posílení její vize celosvětového rozvoje a jejího strategického potenciálu.

V Bruselu dne 15. prosince 2022.

Předsedkyně
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Christa SCHWENG

([24]) Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Zelená dohoda pro Evropu [COM(2019) 640].

([25]) Giles Carnero, R. (2021) *La oportunidad de una cláusula ambiental de elementos esenciales en acuerdos comerciales de la Unión Europea con Estados terceros: a propósito del Acuerdo Unión Europea-Mercosur* (Vhodnost environmentální doložky týkající se podstatných prvků v obchodních dohodách Evropské unie se třetími zeměmi: případ dohody Evropská unie – Mercosur); Fundación Carolina, pracovní dokument. 44.